

GMINNY SYSTEM PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ NA LATA 2009 – 2012

ZAŁOŻENIA PROJEKTOWE

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny, ochronny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Rodzina, w pierwszej kolejności, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzenia się ze swymi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności.

Pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów oraz zasobów środowiska. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Pomoc powinna być nakierowana na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparcie osoby w rodzinie, w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, Kościołów, organizacji pozarządowych.

Wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne, staje przed problemami, których samodzielnie nie potrafi rozwiązać. Formy wsparcia dziennego powinny być wykorzystane przed formami całodobowymi. Pomoc powinna służyć odbudowie i podtrzymaniu umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych.

Zadanie to winno być realizowane przede wszystkim przez:

- Wzmocnienie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach;
- Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych;
- Poprawę bezpieczeństwa socjalnego rodzin;

- Poprawę jakości życia rodzin zagrożonych ubóstwem i innymi problemami społecznymi;
- Zapewnienie równego i sprawiedliwego dostępu do socjalnej, oświatowej i kulturalnej infrastruktury Gminy.

1. OGÓLNE ZASADY SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

- Podmiotowość rodziny, ochrona praw rodziny i dziecka;
- Pierwszeństwo prawa dziecka do życia w zdrowej rodzinie;
- Kompleksowość działań podmiotów publicznych i niepublicznych w działaniach na rzecz rodzin;
- Pierwszeństwo dziecka do ochrony i praw – zwłaszcza niepełnosprawnego oraz zagrożonego ubóstwem, deprawacją, degradacją i marginalizacją społeczną;
- Edukacja podstawowym warunkiem rozwoju jednostkowego i zbiorowego – priorytet dla rozwoju indywidualnego potencjału i zdolności każdego dziecka;
- Profilaktyka przed interwencją w rozwiązywaniu problemów rodziny i młodego pokolenia;
- Preferowanie / promocja rozwiązań systemowych w pracy z dziećmi i młodzieżą, opartych na subsydiarności, elastyczności, kompleksowości, efektywności, ciągłości i różnorodności form działania;
- Wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych.

2. GŁÓWNE CELE

- Poprawa jakości życia, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- Przeciwdziałanie stanom grożącym degradacją społeczną, bezradnością społeczną;
- Kompensowanie deficytów zdrowotnych, edukacyjnych, wychowawczych, społecznych i materialnych rodzin i dzieci;
- Promowanie zdrowego stylu życia;

- Integracja podmiotów stanowiących bezpośrednie otoczenie wychowawcze dziecka oraz prewencja, redukcja, likwidacja czynników dezorganizujących środowisko wychowawcze dzieci i młodzieży;
- Rozwijanie środowiska społecznego sprzyjającego wyzwaniu potencjału intelektualnego, twórczego, organizacyjnego i społecznego ludzi młodych;
- Ochrona dzieci i młodzieży przed porzuceniem, zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami, deprawacją, wykolejeniem oraz przestępczością.

3. PRIORYTETY GMINNEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

- Eliminowanie czynników sprzyjających wykluczeniu rodzin;
- Rozwój programów ochrony zdrowia dzieci i młodzieży;
- Tworzenie infrastruktury instytucjonalno – organizacyjnej i finansowej wspomagającej programy integracji międzypokoleniowej, włączenie w życie społeczności dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ludzi młodych z deficytami edukacyjno-wychowawczymi i nieprzystosowanych społecznie;
- Tworzenie zintegrowanych programów przeciwdziałania przemocy, wykolejenia i przestępczości młodego pokolenia.

4. DOMENA GMINNEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ. FUNKCJONOWANIE RODZINY

1. Cel operacyjny:

Wzmacnianie potencjału rozwojowego rodziny

Zadania:

- Opracowanie raportu na temat warunków życia rodzin oraz dzieci i młodzieży o Inicjowanie programów służących rozwojowi młodego pokolenia i rodziny, wzmocnieniu czynników zapobiegających dezorganizacji życia rodzinnego;
- Rozbudowa zaplecza usługowego wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań;

- Rozwijanie lokalnej infrastruktury informacyjnej, edukacyjnej, terapeutycznej wspomagającej rodzinę w rozumieniu i rozwiązywaniu problemów społecznych;

2. Cel operacyjny:

Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych.

Zadania:

- Organizowanie na terenie placówek oświatowych zajęć informacyjno-warsztatowych rozbudowujących wiedzę rodziców na temat rozwoju dzieci i młodzieży;
- Włączenie rodziców w proces dydaktyczno – wychowawczy dzieci;
- Rozwijanie form opieki krótkoterminowej;
- Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie;
- Budowanie systemu wsparcia dla rodzin i edukacji dla rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą;
- Budowanie poradnictwa i edukacji dla rodziców służących rozpoznawaniu zagrożeń i uzależnień dzieci i młodzieży;

Realizatorzy:

- o Samorząd lokalny
- o Ośrodek Pomocy Społecznej
- o Placówki Oświatowe

5. POŁOŻENIE MATERIALNE RODZINY

1. Cel operacyjny :

Poprawa standardu i jakości życia rodzin umożliwiającą realizowanie funkcji i zadań służących rozwojowi oraz osiągnięciu samodzielności, zaradności, niezależności i odpowiedzialności jej członków.

Zadania:

- Diagnoza i monitoring warunków i jakości życia rodziny;

- Rozbudowa zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego (wsparcie dla rodzin z osoby długotrwale bezrobotną);
- Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodziny lub mieszkającymi z osobami starszymi.

2. Cel operacyjny:

Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem

Zadania:

- Dostarczenie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych;
- Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich posiłków w szkole, wyposażenia w podręczniki i przybory szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych;

6. EDUKACJA

1. Cel operacyjny:

Wzbogacenie standardowej oferty dydaktycznej

Zadania:

- Włączanie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na problemy osób starszych i ludzi niepełnosprawnych oraz zagrożenia cywilizacyjne i zachowania prowadzące do utraty bezpieczeństwa fizycznego, zdrowotnego i socjalnego;
- Wspieranie zajęć służących budowaniu postaw sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych oraz przedsiębiorczości młodego pokolenia;
- Szkoła jako placówka integrująca wiedzę z różnych dziedzin; służąca wszechstronnemu rozwojowi indywidualnemu, ucząca krytycyzmu oraz angażująca i przygotowująca uczniów do rozwiązywania problemów jednostki, rodziny i społeczności.

2. Cel operacyjny:

Promocja i wspieranie uczniów uzdolnionych

Zadania:

- Wypracowanie procedury efektywnej selekcji, wyróżniania, nagradzania i monitoringu rozwoju młodzieży uzdolnionej.

7. WYCHOWANIE

1. Cel operacyjny:

Wsparcie systemu norm i wartości społecznych gwarantujących prawidłowy przebieg procesu wychowania.

Zadania :

- Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży;
- Inicjowanie programów wyłaniania liderów młodzieżowych w różnych sferach życia publicznego;
- Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności sprzyjających uwrażliwieniu młodzieży na potrzeby innych ludzi i budowaniu postaw prospołecznych oraz podejmowaniu działań na rzecz środowiska lokalnego i szerszych zbiorowości;
- Inicjowanie programów informujących o źródłach zagrożeń cywilizacyjnych i kulturowych, metodach i technikach budowania odporności na manipulację medialną, grupową, ekonomiczną, sposobach prewencji i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

2. Cel operacyjny;

Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem.

Zadania:

- Wprowadzenie do gimnazjalnych programów dydaktycznych zajęć profilaktyczno – edukacyjno - wychowawczych z zakresu dewiacji i patologii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień;

8. SPORT, REKREACJA I WYPOCZYNEK

1. Cel operacyjny:

Rozbudowa warunków służących aktywności sportowej i rekreacyjnej młodego pokolenia oraz uczestnictwo dzieci i młodzieży w zajęciach sportowo- rekreacyjnych.

Zadania:

- Współpraca z klubami sportowymi,
- Wspieranie plenerowych imprez sportowych, rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- Wyrównywanie dysproporcji w dostępie dzieci i młodzieży do oferty sportowej, rekreacyjnej turystycznej,
- Wspieranie stałych zajęć rekreacyjnych i sportowo-rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych,
- Wykorzystanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży,
- Wspieranie różnych form turystyki krajowej.

2. Cel operacyjny:

Promocja form spędzania czasu wolnego przez młodzież, sprzyjających rozwojowi zainteresowań i przeciwdziałaniu nudzie.

Zadania:

- Realizacja projektów służących zdrowemu stylowi życia, przeciwdziałanie uzależnieniom i biernym formom spędzania czasu wolnego;
- Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych;
- W okresie wakacyjnym zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.

9. ZDROWIE I SPRAWNOŚĆ

1. Cel operacyjny:

Kompensowanie deficytów zdrowotnych oraz świadczeń i usług z zakresu promocji zdrowia i zadań ze sfery zdrowia publicznego (poza pakietem ubezpieczenia zdrowotnego).

Zadania:

- Wspieranie cyklicznych badań stanu zdrowia i sprawności młodego pokolenia;
- Realizacja ochrony zdrowia z zakresu zdrowia publicznego (higiena, szczepienia ochronne itp.);
- Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych w szkole – wady postawy, wzroku, uzależnień i prawidłowego żywienia;
- Realizacja programów propagujących zasady bezpiecznego zachowania na drodze, ulicy, w domu, w czasie zabawy, na wakacjach, w kontaktach z innymi ludźmi.

10. BEZPIECZEŃSTWO – PATOLOGIE

1. Cel operacyjny:

Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności siebie dzieci i młodzieży.

Zadania:

- Wspieranie programów ilustrujących zagrożenia współczesności i sposoby prewencji i radzenia sobie w trudnych sytuacjach, uczących odporności na manipulację medialną, grupową, ekonomiczną,
- Promocja programów profilaktyczno-edukacyjnych realizowanych z policją.

2. Cel operacyjny:

Profilaktyka i zmniejszenie rozmiarów uzależnień.

Zadania:

Promocja programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniem, adresowanych do dzieci i młodzieży (nikotyna, alkohol, narkotyki):

- Cykliczne szkolenia dla nauczyciel związane z uzależnieniami;
- Kontrola zakazu dystrybucji papierosów, alkoholu dzieciom i młodzieży;

- Ochrona dzieci przed uzależnieniami w rodzinie.

3. Cel operacyjny:

Przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci i młodzieży.

Zadania:

- Diagnoza skali zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży;
- Rozwijanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i szkolnej w środowisku lokalnym;
- Promocja działalności programu NIEBIESKA LINIA oraz uruchomienie telefonu zaufania.

4. Cel operacyjny:

Profilaktyka przestępczości dziecięcej i młodzieżowej.

Zadania:

- Szkolenie nauczycieli, wychowawców w kwestiach związanych z diagnozowaniem , wczesnym rozpoznaniem dewiacji i patologii wśród młodzieży oraz sposobami zapobiegania i pomocy;
- Tworzenie programów integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania dewiacjom i patologii wśród młodzieży i dzieci.

Realizatorzy programu:

- Samorząd lokalny
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Szkoły Podstawowe i Gimnazjalne
- Pedagodzy szkolni
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Policja
- Przychodnia Rejonowa
- pielęgniarki środowiskowa
- kuratorzy sądowi
- organizacje pozarządowe